

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Szokolai Béla
 Cím: Damkó József műtermében

Forrás: Magyarság

3m

1924. 11. 30.

(ldő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Damkó József

Idő

"1924"

Személy

Damkó József műtermében

A várbarári műterem kelles-közepén magas forgóállványon egy másfélméteres életnagyságu huszárszobor áll. Egészen ujan tették fel oda, de az agyag már tiszta, sima formákban csillan. Damkó a szobor mellett, egy forgóállványra borított ládikán áll. Onnan szól le hozzám:

— Bolond szobor — milyen hosszúság — megdőlt. Olyan szépen, méltóságos nyugalommal állt addig, amíg aktban volt. És most, hogy ezt a súlyos agyagmentét ráraktam, az éjszaka megrokkant. El es közpeli, mennyi baj és vesztés van az ilyen szoborral. Annyi gondot okoz, mint egy gyerek nevelése.

— És ha már készen van, mikor már önálló, akkor is, még mindig visszajár és meg-töprengtet minket, hogy hátha így, meg úgy csinálam volna, vajon nem lett volna jobb? —

Nyitra megyeiesen beszél, közben le-száll az állványról és mellém ül:

— Tényleg Felvidéki vagyok, de a családom Erdélyből, Székelyországból származik. Azt mondják, hogy a XVI. században költözött ki onnan, azóta az ország több vidékén élt és szétszóródott. De hiszen — ugy-e mindegy az? Magyarok voltunk, magyarok maradtunk, magyarul éreztünk és dolgoztunk... Ez az egész. Aztán tessék, nézze meg, itt vannak a terrakotta zsáner szobrocskáim, ezeket csináltam a legszivesebben. Le-

jártam az ország legkülönbözőbb vidékeire. Csákvárra, Kalotaszegre... S ott azon frissiben, egy szitrek mintáztam őket. Magyar menyecskék, anyókák, a falu bolondja, a bírós. (Érdekes, hogy minden magyar paraszt olyan bírós-típus. Tele van méltóságos nyugalommal, megfontolással. Csodálatos karaktereket lát köztük az ember.) Mig így,

szerte bolyongtam, egészen a szívemhez nőttek. És csak most látom, hogy az milyen fontos volt. Ezeknek a kis szobrainak az elevenségét, üdőségét a szeretet adta, amivel csináltam őket. Nagyon kedves emlékeim fűződnek hozzájuk és ugyszólván az első sikeremet is ők hozták. Réges-régen, talán 98-ban a »Műbarátok körének« a díját szereztek meg a számomra. Később abba kellett hagynom, a közönség — azt hiszem — az anyaguk miatt nem szerette őket. »Cseréps — gondolták.

— Azóta kevesebbet foglalkozom a kispasztikával. Csináltam jó néhány-száz areképet, siremléket, emlékművet

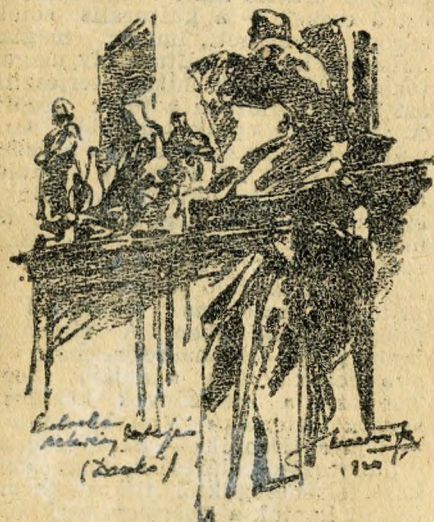

Damkó hősi emléken dolgozik

és sok tervet, vázlatot: Krakói, Zdravetz, a hercegprímás, egy-egy politikus és író mellszobrát, a balasi kúrac-szobrot, a Múzeum kertjében a három arheológus státiát, a »Bánát: és az »Anyaviraszat: c. szobraim a Szépművészeti Múzeumban vannak. És Rómában — igaz Rómában St. Giovanni Lateráni székesegyházban a Giotto szomszédságában áll egy státiám, amin domborműben ábrázoltam azt a pillanatot, melyben Atrik átveszi a pápától a Szent Istvánnak szánt koronát.

— Külföldön nem sokat jártam. Párisban állami üszöndíjon egy félévig éltem a fiatal művészek szabadságát és rajongását. Rómában negyedfélévig voltam, akkortájt, mikor a Római házat alapították. Ezek mind feledhetően szakaszai voltak az életnek, tele hittel, lelkesedéssel, munkával és felfedezésekkel. Milyen véghetetlen öröm van abban: felfedezni a dolgokat. Az ifjuság és erő ujjong ilyenkor bennünk.

— De mindennél nagyszerűbb, tanulságosabb a legelső külföldi utam. Akkoriban a Strobl-féle mesteriskola növendéke voltam. Egy nyáron a mester vezetése alatt Jászai Mari, Strobl Zsófia és nyolc növendék gyalogszerrel mentünk le Olaszországba. Egy kis kordély vitte poggyásainkat és néhány hangszert. Bizony sokhelyütt komédiásoknak néztek bennünket! Ezer tréfa, csínytevés — ó, gyönyörű ut volt! És mindennek a központja a mester lelkes, szent rajongásba magávalragadó tarsasága. Mert kiváló egyéniségének szug-

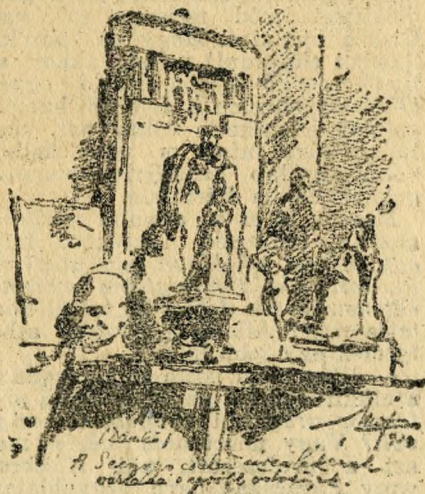

Szobrok a szekrény tetején

gesztív ereje mindenkit magával sodort. És éppen az tette őt kiváló művészpédagógussá is, hogy az emberek szívesen engedték magukat föle elragadtatni, mert nem szeretetekre, vonzalmakra vagy averziókra, hanem — hogy is mondjam — inkább csak egytemes életkedvre serkentette a környezetét. Nem lehet azt sohasem elfelejteni, amit ezen az uton, ezen a záródokláson föle kaptunk!

— A Kapisztrán-szobor óta csak néhány, hősök emlékére emelt szobrot csináltam: Kiskőrösön, Érden, Hajdusóvátton, Sarudon és ez a huszár, amivel itt bajlódom, ez Kuncsorbára készül.

— Igen, ez itt a Kapisztrán-szobor vázlatja. Keveset változtattam rajta. Pedig egy művész barátom, aki akkoriban látta, amikor mintáztam, azt mondta róla, hogy nem anyagszerű. Istenem, hát agyagban hogyan volna anyagszerű! De hát a bronz mégis csak más! Aztán az ember nem is hallgathat minden kritikára egyenként. Például éppen a Kapisztrán-szoborról azt is mondták, hogy sérti a török-magyar testvériséget, mert

Egy siremlék vázlatja és apróbb ötvények

az egyik lábával egy török tetemre lép. Hát ilyen badarságot... Sok baj és bosszúság van a kéréslen kritikával. Néha úgy érzem, hogy a szobraim és közém furja magát, elidegenít a saját munkámtól, önmagamtól, mindentől. Ilyenkor aztán munkába temetkezem.

Bucsuróba még egész sorozat szobor-ról ad rövid magyarázatot. Szent Terenz a gukkiói farkassal, az apostolok szobrai, mellszobrok, fejek, reliefek, apró zsánerszobrok, egy egész élet anyaggá küzdve, formává dolgozva.

Szokolai Béla